

ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๙

๑. จงเลือกคำในวงเล็บที่เห็นว่าถูกต้อง เติมลงในช่องว่างต่อไปนี้
  - ก. เสียงก็ดี ตัวหนังสือก็ดี ชื่อว่า.....(สระ, พยัญชนะ, อักขระ)
  - ข. อักขระเบื้องต้น ๘ ตัว ชื่อ.....(สระ, พยัญชนะ, อักขระ)
  - ค. ถัดปลายลิ้นเข้ามา เป็นกรณีของอักขระที่เป็น.....(तालुच्चे, मुखच्चे, तन्तच्चे)
  - ฆ. พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ เป็น.....(โฆสยะ, ओโฆสยะ)
  - ง. พยัญชนะที่ ๒ ที่ ๔ ในวรรคทั้ง ๕ เป็น.....(लिटिल, ठनित)
๒. ในสระสนธิ อาคโหม ลงตัวอักษรใหม่ ย่อมลงได้ในกรณีใดบ้าง และยถายทิ์ ตัดต่ออย่างไร
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู
  - ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร
  - ข. เอก สัพพนาม แจกได้กี่วจนะ เหมือนอะไร
  - ค. วิเสสสัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง
  - ฆ. นิบาตนั้น สำหรับใช้อย่างไร
  - ง. ปัจจัยนั้น ลงที่ไหน เป็นเครื่องหมายอะไร ๆ
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้
  - ก. ปัจจุบันแท้ แปลว่า "....."
  - ข. ....บอกอดีตกาล ไม่มีกำหนด แปลว่า "แล้ว"
  - ค. ในภาวาจาก ลง.....ปัจจัย อุ. ภูยเต เป็นต้น
  - ฆ. อา หียตฺตนิ มักรัสสะเป็น.....ในหมวดธาตุทั้งปวง
  - ง. เอา ณา ธาตุ เป็น....."

๕. ก. จงเขียนคำแปลวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะและปัจจัยมาด้วย
๑. ปจมี ภาวติ เอตสฺมาติ ปภโว.
  ๒. สมฺปชฺชิตฺตพฺพาติ สมฺปตฺติ.
  ๓. กุชฺฌติ สีเสนาติ โภชน.
- ข. กรณีย์, ติณฺเณ เป็นธาตุ และปัจจัย อะไร ๆ
๖. อะไร เรียกว่า ลุตตสมาส และ อลุตตสมาส ๆ สมณปฏิญญา, อชฺฌตฺต, อคฺยาหิโต (พฺราหฺมเณ) เป็นสมาสอะไร จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย ๆ
๗. โคตตตฺทิตฺตมีปัจจัยเท่าไร อะไรบ้าง ๆ ปุตฺติโม, จกฺขุมา, อโยมยฺ ลงปัจจัยอะไร ในตฺทิตฺตโทษ จงตั้งวิเคราะห์ และเขียนคำแปลมาด้วย ๆ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง

เฉลย ประโยค ๑-๒ ปัญหา บาลีไวยากรณ์

- ❦ ❦ ❦ ❦ ❦
๑. ได้เลือกคำในวงเล็บที่เห็นว่าถูกต้อง เติมลงในช่องว่าง ดังนี้
    - ก. เสียงกิติ ตัวหนังสือกิติ ชื่อว่า อักษร
    - ข. อักษรเบื้องต้น ๘ ตัว ชื่อ สระ
  ๒. ถัดปลายลิ้นเข้ามา เป็นกรณีของอักษรที่เป็น มุทฺทธะ
    - ฃ. พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ เป็น โสสะ
    - ง. พยัญชนะที่ ๒ ที่ ๔ ในวรรคทั้ง ๕ เป็น ธนิต
  ๓. ถ้าสระ โอ อยู่หน้า พยัญชนะอยู่หลัง ลบ โอ เสีย แล้วลง อ อาคมได้บ้าง อุ. ว่า โส - สีสฺวา เป็น สีสฺวา, พยัญชนะอยู่เบื้องปลาย ลง โอ อาคม ได้บ้าง อุ. ว่า พร - สหสฺสํ ลบ อ ที่สุด แห่ง พร ศัพท์ แล้วลง โอ อาคม เป็น พรสหสฺสํ ยถาหิํ ตัดเป็น ยถา - อิหิ ถ้าสระอยู่ เบื้องหลัง ลง ย อาคมได้ ยถา-อิหิ ต่อเป็น ยถายิหิ
  ๓. ได้ตอบคำถามนั้น ดังนี้
    - ก. แบ่งเป็นลิงค์ ๓ (คือ ปุ่ลิงค์ เพศชาย ๑ อิตถิลิงค์ เพศหญิง ๑ นปุ่สกลิงค์ มิใช่เพศชาย มิใช่เพศหญิง ๑)
    - ข. แจกได้ทั้ง ๒ วจนะ เหมือน ย ศัพท์
    - ค. แบ่งเป็น ๒ อนิยม นิยม
    - ฃ. สำหรับลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กิริยา ศัพท์บ้าง
    - ง. ลงท้ายนามศัพท์ เป็นเครื่องหมายวิภัตติบ้าง ลงท้ายธาตุ เป็นเครื่องหมายกิริยาบ้าง
  ๔. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังนี้
    - ก. ปัจจุบันแท้ แปลว่า "อยู่"
    - ข. โบราณ บอกรอดีกาล ไม่มีกำหนด แปลว่า "แล้ว"
    - ค. ในภาวจาก ลง ย ปัจจัย อุ. ภูยเต เป็นต้น
    - ฃ. อา หียตฺตนิ มักรัสสะเป็น อ เป็นหมวดธาตุทั้งปวง
    - ง. เอา ณา ธาตุ เป็น ษา

๕. ก. ได้เขียนคำแปลวิเคราะห์ บอกรูป สาธนะ และปัจจัย ดังนี้
๑. (แม่น้ำ) ย่อมเกิดก่อน แต่ประเทศนั้น เหตุนั้น (ประเทศนั้น) ชื่อว่าเป็นแดนเกิดก่อน (แห่งแม่น้ำ) กัตตุรูป อปทานสาธนะ อ ปัจจัย
  ๒. (ธรรมชาติใด) อันเขา ฟังถึงพร้อม เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่าอันเขาฟังถึงพร้อม กัมมรูป กัมมสาธนะ ติ ปัจจัย
  ๓. (ผู้ใด) ย่อมโกรธ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้หนึ่ง) ชื่อว่า ผู้โกรธโดยปกติ กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในตัสสึละ ยุ ปัจจัย
- ข. กรณีย์ เป็น กรฺ ธาตุ อนิย ปัจจัย (เอา น เป็น ณ สำเร็จรูปเป็น กรณีย์) ติณฺโณ เป็น ตรฺ ธาตุ ต ปัจจัย (ธาตุมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ญณ แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น ติณฺโณ)
๖. สมาสที่ท่านลบวิภัตติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่ท่านยังมีได้ลบวิภัตติ เรียกว่า อลุตตสมาส
- สมณปฏิญญา** เป็น กัมมชารยสมาส สัมภวานนุพพบท
- วิ. สมฺโณ (อหํ) อิติ ปฏิญญา สมณปฏิญญา ปฏิญญาว่า (เราเป็น) สมณะ
- อชฺมตฺตํ** เป็น อัพยยีภาวสมาส อุปสัคคปุพพกะ
- วิ. อตฺตานํ อชฺวตฺตตฺติ อชฺมตฺตํ (สิ่งใด) ย่อมเป็นไปทับ ซึ่งตน เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าทับตน
- อคฺยาหิโต** เป็น ตติยาพหุพหิสมาส
- วิ. อคฺคิ อาหิโต เยน โส อคฺยาหิโต (พราหมณ์) ไฟ อันพราหมณ์ใดบูชาแล้ว พราหมณ์ นั้น ชื่อว่ามีไฟอันบูชาแล้ว
๗. มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ, ฌายน, ฌาณ, ฌะเยย, ฌิ, ฌิก, ฌว, ฌนร
- ปฺตฺติโม** ลง อิม ปัจจัย ใน ขาตาหิตฺทิต
- วิ. ปฺตฺโต อสฺส อตฺถิตฺติ ปฺตฺติโม บุตร ของชนนั้น มีอยู่ เหตุนั้น (ชนนั้น) ชื่อว่ามีบุตร

จกฺขฺมา ลง มนฺตุ ปัจจยฺ ใน ตทฺสสฺตถิตฺทริต

วิ. จกฺขฺ อสฺส อตฺถิตฺติ จกฺขฺมา จกฺขฺ ของชนนั้น มีอยู่เหตุนั้น (ชนนั้น) ชื่อว่า มีจกฺขฺ

อโยมยฺ ลง มยฺ ปัจจยฺ ใน ปกตติตฺทริต

วิ. อยฺสา ปกตฺ อโยมยฺ (ภาชนะ) อันบุคคลทำแล้วด้วยเหล็ก ชื่อว่า อโยมยฺ

(อันบุคคลทำแล้วด้วยเหล็ก) อยฺโส วา วิกาโร อโยมยฺ อีกอย่างหนึ่ง (ภาชนะ)

เป็นวิการ แห่งเหล็ก ชื่อว่า อโยมยฺ. (เป็นวิการแห่งเหล็ก)